מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבין כיצד העברית חזרה להיות שפה מדוברת
- להכיר דרך יצירת מילים חדשות משורש ומשקל
- לזהות שורשים וסיומת ־ון במילים מהטקסט

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – הבנת הנקרא

1. א – שפה של ספרים ותפילות בלבד
2. ב – לדבר רק עברית
3. ב – כי המילון היה גדול ורחב והעבודה ארכה שנים רבות

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – כך מסופר בטקסט כחלק מפעולותיו למען השפה
2. לא נכון – המילון הושלם אחרי מותו בידי ממשיכיו

חלק ג' – שורשים ומשקלים

1. מקטל
2. ון

חלק ד' – התאימו מושג להסבר

- 1 – ב (אותיות הבסיס שנושאות את המשמעות של מילה)
- 2 – ג (תבנית קבועה שמכניסים לתוכה שורש)
- 3 – א (גוף שהוקם כדי להכריע על מילים חדשות)

חלק ה' – סדר כרונולוגי

1. העברית הייתה שפה של ספרים ותפילה בלבד
2. בן־יהודה החליט לדבר רק עברית בביתו
3. הוא כתב מאמרים ועודד אחרים לדבר עברית
4. הוקם ועד הלשון

חלק ו' – כתיבה ולשון יוצרת

1. דיבר רק עברית בביתו; כתב מאמרים בעיתונים ועודד אחרים לדבר עברית; היה בין מייסדי ועד הלשון; עבד שנים רבות על המילון הגדול (שלוש מתוך אלה)

כרטיס יציאה – מה לחפש

- שורש=אותיות בסיס, משקל=תבנית קבועה
- למשל: מחדשי, חידוש, התחדשות
- כי זו מסורת מקובלת שקשה להוכיח אותה בוודאות

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בשיחה קצרה על מילים חדשות שהתלמידים מכירים מהיום-יום
- משחק מפעל המילים (שורש אדום, משקל כחול) מתאים כפעילות המשך לחלק הלשוני
- בחלק האתגר כדאי לאפשר שיתוף בעל פה של המילים שהומצאו בכיתה

דף תרגול: אליעזר בן־יהודה והמילים החדשות

דף התלמיד/ה חנ"מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

הטקסט מספר איך אליעזר בן־יהודה ואנשים נוספים פעלו כדי שהעברית תחזור לשמש שפת דיבור יומיומית, ואיך נוצרות מילים חדשות משורש ומשקל.

בנק מילים: ון | מקטל

1 חלק א' – הבנת הנקרא

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה היה מצבה של העברית לפני כמאה וחמישים שנה?

א) שפה של ספרים ותפילות בלבד ב) שפה מדוברת בבית ובשוק

ג) שפה שלא היה לה כתב

2. מה החליט בן־יהודה על הדיבור בביתו?

א) לדבר רק אנגלית ב) לדבר רק עברית ג) לדבר עברית ואנגלית יחד

3. מדוע בן־יהודה לא הספיק לסיים את המילון בעצמו?

א) כי לא היה לו כסף ב) כי המילון היה גדול ורחב והעבודה ארכה שנים רבות

ג) כי איבד את כל החומר שכתב

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בן־יהודה כתב מאמרים בעיתונים כדי לעודד אנשים לדבר עברית.	☐	☐
2	המילון הגדול הושלם במלואו עוד בחייו של בן־יהודה.	☐	☐

3 חלק ג׳ – שורשים ומשקלים

השלימו את המילה החסרה.

1. המילים מגדל, מכתב ומפעל בנויות באותו משקל: _____

2. המילה מילון נבנתה מהמילה מילה ומהסיומת _____

4 חלק ד׳ – התאימו מושג להסבר

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. שורש	___	**א.** גוף שהוקם כדי להכריע על מילים חדשות
2. משקל	___	**ב.** אותיות הבסיס שנושאות את המשמעות של מילה
3. ועד הלשון	___	**ג.** תבנית קבועה שמכניסים לתוכה שורש

5 חלק ה׳ – סדר כרונולוגי

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	בן־יהודה החליט לדבר רק עברית בביתו
☐	הוא כתב מאמרים ועודד אחרים לדבר עברית
☐	הוקם ועד הלשון
☐	העברית הייתה שפה של ספרים ותפילה בלבד

6 חלק ו׳ – כתיבה ולשון יוצרת

ענו בקצרה.

1. מנו שלוש פעולות שעשה בן־יהודה למען החייאת העברית.

כרטיס יציאה

מה ההבדל בין שורש למשקל?

תנו דוגמה אחת למילה שנבנתה מהשורש ח-ד-ש

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀